

נהמרת יצהק

בסייעתא דשמיא | ויקרא תשפ"ג | גליון מס' 187

ויקרא אל משה, (א' א').

ויקרא אל משה, פירש רש"י, וזה לשונו, לכל דברות ולכל אמירות ולכל צוויים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשין בו, <<<

אדם כי יקריב מכם וגו'.

א

אדם כי יקריב מכם, פירש רש"י, וזה לשונו, כשיקריב, בקרבנות נדבה דבר הענין, ע"כ.

ולכאורה בא לפרש הא דכתיב **כי יקריב**, שמצינו שחז"ל אמרו שכי מתפרש בארבע לשונות (עיין ראש השנה ד), 'או', 'דילמא', 'אלא', 'דהא', ובא לפרש שמה שכתוב כאן **כי יקריב** פירושו כשיקריב, מלשון דילמא, ואין זה משאר לשונות של **כי**, ו**כי יקריב** פירושו שכאן איירי בקרבנות נדבה.

והנה עיין מה שכתב רש"י בהמשך, וזה לשונו, **אדם**, למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל, שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל, ע"כ.

ולכאורה השתא קמפרש מה דכתיב בקרא **אדם**, שלכאורה מיותר הוא, ועל זה כתב דמה שכתוב **אדם** בא ללמד שאסור להקריב מן הגזל.

אכן מה שצריך ביאור הוא, שנראה שמפרש **כי יקריב** לפני שמפרש **אדם**, ואם בא לפרש סדר הקרא, היה צריך לפרש קודם מה שכתוב **אדם**, ורק אחר כך היה לו לפרש מה דכתיב **כי יקריב**, וצריך ביאור אמאי פירש רש"י הפסוק שלא לפי הסדר, וצריך ביאור.

ב

איברא דבר זה גופא שפירש רש"י דילפינן **איסור גזל מדכתיב** אדם, צריך ביאור, דעיין סוכה (ל), דילפינן שבהמה גזולה אין לה תקנתא (להקריבה), בין לפני יאוש (דלא שמעינן למריה דאמר ווי ליה לחסרון כיס), ובין לאחר יאוש, וקאמר בשלמא לפני יאוש (שאין לה תקנתא) **אדם כי יקריב מכם** אמר רחמנא, ולא דידיה הוא וכו', ע"כ.

ומבואר דאין הכי נמי דילפינן מהך קרא של **אדם כי יקריב מכם** שאסור להביא קרבן מן הגזל, אך משמע דילפינן מדכתיב **מכם** וכו', ששייך לו עצמו, ולא לאדם אחר, שלא דידיה הוא וכו', ומשמע דלא ילפינן מדכתיב **אדם**, אלא מדכתיב **מכם**¹.

ועיין שם בתוספות ד"ה כי יקריב מכם וכו', שהאריך בענין זה וכתב דאיסור גזל בקרבן ילפינן מדכתיב **קרבנו**, וילפינן בבבא קמא (ס"ו:), שממעט **קרבנו** ולא הגזל, שבהמה גזולה אינו נכלל בכלל **קרבנו**, ולא דילפינן מדכתיב **מכם**, ועיין שם מה ביאר דיש ילפותא של לפני יאוש דאינו יכול להקדיש וכו', וזה לשונו, דהא דקאמר במרובה לפני יאוש למה לי קרא, משום דלפני יאוש אין יכול להקדיש, והרי הוא חולין, כדאמרינן גזל ולא נתיאשו הבעלים שניהם אינם יכולים להקדיש,

דאיש כי יקדיש את ביתו אמר רחמנא מה **ביתו** ברשותו כדאיתא במרובה וכו', ע"כ.

ועל כל פנים מבואר שמהגמרא בסוכה משמע שילפינן איסור קרבן הגזל מדכתיב **מכם**, ולא ממה דכתיב **אדם**, ועוד קשה על פירוש רש"י מה שהקשה התוספות מבבא קמא, דשם משמע דילפינן מדכתיב **קרבנו**, וצריך ביאור.

ג

כתיב **אדם כי יקריב מכן קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם**, ועיין ברש"י שהביא חז"ל שדרשו כל פרט ופרט דכתיב בקרא מה בא למעט.

והנה עיין מה שכתב רש"י ד"ה **הבהמה**, יכול אף חיה בכלל, תלמוד לומר **בקר וצאן**, ע"כ.

ומבואר דמדכתיב **בקר וצאן** בא למעט חיה שאינה בכלל פרשה זו, ואין להביא קרבנות מן החיות, אפילו הטהורות, שאין הקרבנות באין אלא **מן הבקר ומן הצאן**.

והנה מקור דברי רש"י הם מזבחים (ל"ד), דאיתא שם, אילו נאמר 'קרבן לה' בהמה' הייתי אומר חיה בכלל בהמה, כענין שנאמר **זאת הבהמה אשר תאכלו שור שה כשבים ושה עזים איל וצבי וגו'** תלמוד לומר **בקר וצאן**, בקר וצאן אמרתי לך, ולא חיה וכו', ע"כ.

והיינו דאם היה כתוב רק **מן הבהמה**, הוה אמינא דבכלל בהמה הוא כמו שכתוב בפרשת ראה **זאת הבהמה** שזה בקר וצאן (**שור שה כשבים, שה עזים**), וגם החיות הטהורות (**איל וצבי ויחמור ואקו ודישן ותאו וזמר**), תלמוד לומר **מן הבקר ומן הצאן** וכו'.

ד

והנה עיין מה שהקשה בקובץ שיעורים בבא בתרא (פ"א:), (אות ד"ש), על מה שכתב הרשב"ם בביאור כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו וכו'.

דהנה איתא בבבא בתרא שם שקריאה (של פרשת ביכורים) לא מעכבת, ומקשה בגמרא הני מילי שלא מעכבא כשראוי לקרות וכדר' זירא שאמר כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו, אבל אם אינו ראוי לבילה אז בילה מעכבת בו, וכן הוא לגבי קריאת פרשת ביכורים, דאף על גב שהיכן שלא קרא את פרשת ביכורים אינו מעכב, אבל אם אינו ראוי לקרות אז מעכב.

והנה עיין פירוש הרשב"ם, שהביא מקור דין זה, וזה לשונו, במנחות, בפרק המנחות, תנן מתנדב אדם מנחה של ששים עשרון ומביא בכלי

אחד, ואם אמר הרי עלי ששים ואחד (עשרון), מביא ששים בכלי אחד, ואחד בכלי אחד, ומפרשין טעמא בגמרא, משום דששים נבלין ביחד יפה בלוג שמן, אבל ששים ואחד אי אפשר להבלל, ופרכינן, וכי לא בלל נמי, מאי הוי, והתנן אם לא בלל כשה, ומשני אמר ר' זירא, כל הראוי לביילה, כגון ששים עשרון, אם לא בלל כשה, אבל ששים ואחד, שאין ראוי לביילה, בילה מעכבת בו, ע"כ.

והנה עיין שם עוד ברשב"ם שמבאר אמאי אם אינו ראוי לביילה אז בילה מעכבת בו, וזה לשונו, כלומר, מה שאי אפשר להבלל מעכבת בו, דכיון דכתיב **ויצק עליה שמן**, וצוה לבלול דכתיב **בלולה**, שמע מינה שצוה הקב"ה להביא מנחה שיכול לקיים בהן מצות לביילה, וכשהוא מביא ששים ואחד, מנחה כזו לא צוה להביא, והרי הוא כמביא מנחה מן הקטניות, דאינה כלום, (פירוש דמכיון שכתוב בתורה **בלולה**, זנ גדר מה נחשב מנחה, ומוסיף הרשב"ם) שכל דבר שצוה הקב"ה להביא יש עיכוב בעיקר הבאתו להביא באותו ענין שצוה הכתוב ולא בענין אחר, (וכגון שיהא ראוי לביילה), אבל מצות האמורות באותה מצוה, כגון תנופה בקרבן בלילה במנחה, יש שמעכבין אם גילה הכתוב לשנות עליו ולעכב, ויש שאין מעכבין וכו', ע"כ.

ומבואר בדברי הרשב"ם דדבר שהוא מגוף המצוה אין צריך שישנה עליו הכתוב לעכב, דכיון שזה עיקר המצוה בלי זה אין כאן מצוה כלל, ודו"ק.

וכתב עוד שם בקובץ שיעורים בביאור כוונת הרשב"ם, שכוונתו לחלק דהיא שציווה הכתוב ממה להקריב, אם שינה להקריב מדבר אחר, אין זה הקרבן הכתוב ואין אומרים דבעינן שישנה עליו הכתוב לעכב, ועיין שם שהקשה על זה מהגמרא בזבחים (ל"ד), דאיתא שם לגבי מעלה חיה למזבח שפסולין להקריב, דבקר וצאן אמרתי לך ולא

חיה, ומשמע דצריך שישנה עליו הכתוב לעכב, ע"כ.

פירוש דעיין בזבחים שם, אחר דיליף מדכתיב בקר וצאן, בקר וצאן אמרתי לך ולא חיה דמקשה בגמרא יכול לא יביא (אבל) אם הביא כשר וכו', פירוש שמכל מקום יש לו רשות להקריב חיה אם רוצה, תלמוד לומר **בקר וצאן**, ופירש רש"י, וזה לשונו, תרי בקר וצאן כתיבי התם, **מן הבקר ומן הצאן תקריבו**, והדר כתיב **אם עולה קרבנו מן הבקר ואם מן הצאן קרבנו מן הכשבים**, ע"כ, ומבואר דלגבי איסור הבאת חיה צריך שישנה עליו הכתוב לעכב, שאפילו בדיעבד אסור להביא קרבן מן החיה.

והיינו שמקשה, דלפי מה שכתב הרשב"ם בבבא בתרא שעל הציווי ממה להקריב אין צריך שיחזור עליו הכתוב לעכב, קשה דהא מה שמביאים קרבן דווקא מבקר וצאן ולא מן החיה הוא דין בעיקר המצוה, שקרבן כזה לא ציווה הכתוב, דהרי כתיב בקרא **מן הבקר ומן הצאן**, ואף על פי כן חזינן שצריך שישנה עליו הכתוב לעכב, ואמאי כתב שבדבר שהוא עיקר הקרבן אין צריך שישנה עליו הכתוב לעכב, וקשה הרי בקרבן מצינו שגם בדבר שהוא עיקר הקרבן שנה עליו הכתוב לעכב, ואם כן גם במנחה כשמביא יותר משישים עשרון בדיעבד יהא כשר, כיון שלא מצינו ששנה עליו הכתוב לעכב, ע"כ.

ה

ובהכרח צריך לחלק (לפי הרשב"ם) דשאני דין עשירות במנחה מהא שאין מביאים קרבן מן החיה, דהנה פסול של ששים ואחד עשרון אינו מפני שאינו יכול ליבלל, אלא משום שכתוב בתורה שלא יביא אלא מנחה שייכולה היא ליבלל, מה שאין כן פסול חיה אינו פסול בעצם, רק נתמעט מפרשה זו, והיינו שכשתב בתורה **מן הבהמה** הרי כלל כל מה שנקרא בהמה, וחיה בכלל בהמה, כנזכר, ואינו דומה למה שכתוב

פרפראות/המשך

שנאמר, וקרא זה אל זה, וכו', ע"כ.

והמקור לדבר רש"י עיין בתורת כהנים כאן שמבאר שהחיבה של הקריאה היא שבקריאתו קראו הקב"ה 'משה משה', שני פעמים¹.

ובביאור אמאי 'משה משה' דייקא הוה לשון חיבה, נראה על פי הא דאיתא בזוהר הקדוש (ח"ב קנ"ז), ש'משה' הוא גם ראשי תיבות וגם סופי תיבות של השלושה דברים שנתקשה בהם 'משה', עיין שם שמצינו שמשה נתקשה ב'מנורה' ובי'שרצים' ובקידוש ה'חודש', שגם ראשי תיבות וגם סופי תיבות שלהם (ש'רצים' ה'חודש' מ'נורה'), הם מ'שה'.

והנה הא שאנו יודעים שמשה נתקשה בדברים אלו, עיין במנחות (כ"ט), תנא דבי רבי ישמעאל, שלשה דברים היו קשין לו למשה עד שהראה לו הקב"ה באצבעו, ואלו הן, מנורה וראש חדש ושרצים, מנורה, דכתיב **וזה מעשה המנורה**, ראש חודש דכתיב **החודש הזה לכם ראש חדשים**, שרצים דכתיב **וזה לכם הטמא**, (ויש אומרים אף הלכות שחיטה שנאמר **וזה אשר תעשה על המזבח**), ע"כ.

והנה עיין בתוספות שם, ד"ה שלשה דברים היו קשין לו למשה כו', שהקשה שמצינו עוד דברים שמשה נתקשה בהם, וזה לשונו, ואם תאמר, וליחשוב נמי ההיא דאלו טריפות, דאמר **וזאת החיה אשר תאכלו** מלמד

שתפס הקב"ה כל מין ומין והראה לו למשה, ואמר לו זאת אכול וזאת לא תאכל, ויש לומר, דלא חשיב אלא הך דכתיב **זה**, ויש לתמוה דלא חשיב מחצית השקל דכתיב **זה יתנו**², ואמרינן כמין מטבע של אש הראהו למשה, ויש לומר, דלא שייך התם נתקשה אלא משום דלא הוה ידע בשום ענין אם לא היה מראהו, ע"כ.

ולכאורה צריך ביאור מאי שנא שקלים מהשאר דמה בכך שלא היה יודע בשום אופן, מכל מקום נתקשה בהם.

אכן נראה דענין שנתקשה בה, אין זה שלא היה יודע כלל, אלא דבר שיודע בעצם, ורק נתקשה בהבנתו, שרצה להבין מה שנאמר לו, ואם כן מה שנתקשה הוא ענין לימוד התורה, ממה שנאמר לו, ודו"ק.

ובנוסף נראה לבאר שזה גופא בחינת ראשי תיבות וסופי תיבות, והיינו שראשי תיבות מורים על בחינת תורה שבכתב, וסופי תיבות מורים על בחינת תורה שבעל פה, ודו"ק.

ולפי זה מבואר דהנך שלושה דברים שהתקשה בהם משה, היינו שנתקשה בהבנתם מבחינת דברי תורה, הן מבחינת תורה שבכתב שלהם, דהיינו בתיאור הדבר עצמו, (של המנורה השרצים והחודש), והן מבחינת

2) שג"כ שקלים הוא ר"ת וס"ת כמו שרצים.

1) ועי' מש"כ בליקוטי נ"י תש"פ.

בלולה, שזוה תנאי במנחה, והיינו דאי לא הוי כתיב **בלולה** לא היה הוה אמינא לומר שיש ענין להביא דווקא בלולה, דהרי התורה לא דיברה על זה, מה שאין כן מן החיה אם לא כתב המיעוט של בקר וצאן, הוה אמינא שיביא לכתחילה מן החיה, ודו"ק.

ונראה שזוה מה שכתב הרשב"ם ששישים ואחד עשרון הוא כמו שהביא מן הקטניות, והיינו דבר שלא היה בכלל הוה אמינא שיוכל להביא מהם מנחה, ועל זה אינו צריך שישנה עליו הכתוב לעכב, ודו"ק.

ובעצם יש להוסיף שמחנה מן הקטניות הוא דומה למביא קרבן מחיה טמאה, שלזה לא היה צריך הכתוב לשנות עליו לעכב שהיא פסולה, דהרי רחמנא אמר **בהמה**, ואף אם נימא שבהמה כולל גם חיה, הרי אינו אלא הנך חיות טהורות הכתובים שם בפרשה, שכל ההוה אמינא היה בטוהורים, אבל טמאים מעולם לא היו בכלל פרשה זו², וכן במנחה של שישים ואחד עשרון כיון שגילה הכתוב שצריך ראוי לבילה אין כאן הוה אמינא שיביא שישים ואחד, ודו"ק.

1

ומבואר שהמיעוטים הכתובים בפרשה זו, **מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן**, שבאים למעט היינו שממעטים רק דברים שהיה הוה אמינא שיוכלים להביא מהם הקרבנות, וממילא צריך למעטם, ודו"ק.

ולפי זה יש לומר שגם מה שממעט גזול מקרבנות היינו מה שהיה הוה אמינא שאפשר להביא ממנו קרבנות, ומשום הכי צריך מיעוט (וכן צריך שישנה עליו הכתוב לעכב), ודו"ק.

(2 ועי' רש"י זבחים ל"ד.), שכת' שטמאה ודאי לא דכת' ממקשה ישראל מן המותר לישראל וכו', עיי"ש.

ולפי זה שמה שהכתוב בא למעט גזול הוא רק מה שיש הוה אמינא שיהא אפשר לצאת ידי חובה בגזול, צריך ביאור באיזה קרבן איירי שיוכל להביא מן הגזילה.

ובהכרח צריך לומר שאין זה אלא בקרבנות נדבה, דרק שם שייך הוה אמינא שבדיעבד יהא כשר אף מן הגזול, אבל לא בדבר שהוא חובה עליו, ודו"ק.

2

ונראה דבזה יש ליישב קושיית התוספות מהא דאיתא בבבא קמא שממעט גזול מדכתיב **קרבנו**, דיש לומר דשם איירי לגבי מי שרוצה לצאת ידי חובתו בקרבן הגזול, ועל זה קא משמע לן **קרבנו** דווקא שלו, ואם הוא גזול הרי זה פסול.

אכן מה שכתוב בפרשה זו **אדם כי יקריב מכם**, איירי כשמתנדב להביא קרבן, וזה יליף מדכתיב **מכם** ולא משל אחרים.

אכן צריך ביאור מנא לן דאיירי דווקא בנדבה.

ועל זה יש לומר דכיון דכתיב **אדם**, שצריך **מכם** דומיא דאדם, ואדם וודאי בא קרבנו בנדבה, וזה קא משמע לן כאן **אדם** שמגלה שמה שכתוב בפרשה זו היינו כשמביא קרבן נדבה והוא דומיא ד**אדם**, צריך שיהא **מכם**, ודו"ק.

וכן מבואר השתא מה שהקדים רש"י לפרש הא דכתיב **כי יקריב** לפני שפירש הא דכתיב **אדם**, דמה שכתוב **כי יקריב** מוכיח שהפרשה כאן איירי בקרבן נדבה, ודו"ק.

פרפראות/המשך

ונראה לבאר על פי הא דאיתא במדרש בשיר השיירים רבה (ג' ב'), וזה לשונו, **בעטרה שעטרה לו אמו**, אמר ר' יוחנן שאל רבי שמעון בר יוחאי את ר' אלעזר ברבי יוסי, אמר לו אפשר ששמעת מאביך מהו **בעטרה שעטרה לו אמו**, אמר לו הן אמר לו היאך אמר לו (משל) למלך שהיתה לו בת יחידה והיה מחבבה יותר מדאי והיה קורא אותה בתי ולא זו מחבבה עד שקרא אותה אחותי ולא זו מחבבה עד שקרא אותה אמי וכו' עמד רבי שמעון בר יוחאי ונשקו על ראשו ואמר אילו באתי לשמוע מפיו בטעם הזה דיי, ע"כ.

ומבואר דיש כמה דרגות של חיבה, יש חיבה של בת, ויש חיבה של אחות, אבל החיבה הכי גדולה יש כשקוראו אמ"י, ונראה שזוה מה שכתוב כאן בראשי תיבות **ויקרא א'ל מ'שה אמ"ו**, שכאן נמצא החיבה הכי גדולה שיש, ודו"ק.

ואם לא תגיע ידו וגו', (ה' ז').

בפרשה זו נתבאר דינו של קרבן חטאת עולה ויורד, והיינו במי שנכשל בשבועת ביטוי או שבועת העדות או בטומאת מקדש וקדשיו, שחייב להביא קרבן חטאת, ומצינו שיש בזה שלוש דרגות של חיוב, העשיר מביא חטאת בהמה, והעני שאין לו מספיק כסף מביא שתי תורים או שתי בני יונה, (אחד לחטאת ואחד לעולה), ובדלי דלות, פירוש שאין לו אפילו בשביל תורים או בני יונה, מביא מנחת חוטא, וכמבואר בפרשה.

תורה שבעל פה שבהם, וכגון בשיעוריהם וכדומה, ודו"ק³.

ונראה שזוה החיבה של 'משה משה' שני פעמים, 'משה' מבחינת ראשי תיבות שלו, ו'משה' מבחינת סופי תיבות שלו, שבשניהם נתקשה משה, ובזה גופא שנתקשה בהם, בזה הראה הקב"ה חיבתו, דהחיבה היא זה לעומת זה, דמה שמקשה עצמו בלימוד התורה מראה שהתורה חביבה עליו, וממילא גם הקב"ה מחבבו, ודו"ק.

והשתא מבואר שפיר אמאי נרמז החיבה, דווקא בהא דכתיב 'משה משה' שני פעמים, שמזה גופא בא החיבה, ודו"ק.

ויקרא אל משה, (א' א').

ויקרא אל משה, פירש רש"י לשון חבה, ע"כ.

ובביאור ענין חיבה שנכתב כאן, נראה, דעיינן מה שכתב בבעל הטורים, וזה לשונו, **ויקרא א'ל מ'שה**, ראשי תיבות אמ"ו, **בעטרה שעטרה לו אמו**, ע"כ⁴.

(3 ונראה שזוה ג"כ שייך בשחיטה שי"א בגמ' שגם בזה נתקשה משה, (והוא ג"כ בר"ת וס"ת של משה), שצריך הבנה בעצם השחיטה, וכן בה' הלכות שבה, ודו"ק.

(4 ועי' מש"כ בליקוטי נ"י תש"פ (אות ד').

והנה אם נדקדק בפסוקים נראה, שיש הבדל באופן שהתורה מתייחסת להדל, ובאופן שהתורה מתייחסת לדלי דלות, דבדל כתיב **ואם לא תגיע ידו**, מה שאין בדלי דלות כתיב **ואם לא תשיג ידו**, וצריך ביאור השינוי.

ובפשטות יש לומר דשאני דל מדלי דלות, דדל יש לו קצת (שהרי יש לו גם בשביל מנחה, ואפילו בשביל עופות), אבל אין לו מספיק, מה שאין כן בדלי דלות חסר לו בעצם (שהרי אין לו אפילו לעופות).

ונראה שזה הנפקא מינה דבדל כתיב **ואם לא תגיע ידו**, דאף שיש לו אבל אינו מגיע לכדי צרכו, שזה שה, שהוא קרבן של חטאת בהמה, אבל מכל מקום עדיין ידו מגעת לעופות, מה שאין כן בדלי דלות אין ידו משגת כלל, אפילו לעופות, ומשום הכי כתיב **ואם לא תשיג ידו**, ודו"ק.

ובאופן אחר נראה דיש לבאר, דשאני חטאת בהמה מחטאת העוף, דבחטאת בהמה מצינו בה שיש לה שיעור כמה שעולה, וכדאיתא בכריתות דחטאת בת דנקא (שתות מעה), מה שאין כן בעוף לא מצינו שיעור⁵, ומשום הכי לגבי חטאת בהמה כתיב **ואם לא תגיע ידו** פירוש לשיעור דנקא, מה שאין כן בעוף כתיב **ואם לא תשיג ידו** לכמה שזה יעלה, שאין זה דין בשיעור הכסף, אלא בידו שלו, ודו"ק⁶.

ואת אשמו יביא לה' איל תמים וגו', (ה' כ"ה).

מבואר בקרא שהכופר ממון לחבירו (באחד מחמישה אופנים, או פקדון, או הלואה, או גזל, או שלא שילם שכר שכיה, או שמיאן להחזיר אבידה), ונשבע על כך לשקר, ואחר כך הכיר בחטאו והודה שנשבע לשקר, צריך לשלם הקרן ולהוסיף חומש על זה, וחוף ממה שמשלם צריך להביא קרבן אשם גזילות, וכדכתיב כאן **ואת אשמו יביא לה' וגו'**.

אכן כל דין זה הוא רק אם הודה מעצמו, וכמו שכתוב **כי יחטא ואשם**, ופירש רש"י, וזה לשונו, כשיכיר בעצמו לשוב בתשובה, ולדעת להתוודות כי יחטא וכו', ע"כ, אבל באופן שקודם באו עדים ורק אחר כך הודה, באנו בזה לפלוגתא דחכמים ור' שמעון, וכמבואר במסכת בבא קמא (ס"ה), שלפי דעת חכמים כיון שהודה שוב אינו משלם החומש, רק יש עליו חובה להביא קרבן עיין שם, (ס"ה); וטעמא דמילתא דילפינן שאינו חייב חומש רק **בראשו** פירוש כשיש ממון המשתלם בראש, והיינו שאינו משלם אלא הקרן בלבד בלי כפל, (ואף על גב שגנב חייב בכפל, מכל מקום כאן שהודה מעצמו פטור, שהרי מודה בקנס פטור), ורק אז מתקיים **וחמשתי** פירוש שמשלם חומש, אבל ממון שאינו משתלם בראש, (פירוש, שגנב ומשלם כפל, ובאופן שבאו עדים), אינו משלם חומש, דכשאין **בראשו** אין **וחמשתי**, עיין שם.

איברא, עיין שם שמכל מקום סבירא להו לרבנן שאף באופן זה שאינו

משלם החומש, מכל מקום מביא קרבן, שאף על גב דכתיב **בראשו**, ומשמע דרק כשיש **בראשו** יש **וחמשתי**, כמו כן רק כשיש **בראשו** יש **ואת אשמו** וגו', מכל מקום כיון דכתיב **ואת אשמו**, ואת הפסיק הענין, ועל כן גם באופן שאין **בראשו** עדיין **ואשמו יביא לה'**.

אכן עיין שם שר' שמעון חולק וסבירא ליה דהא דכתיב **ואת** (עם אות ו') ערביה לקרא, וכאילו כתיב 'בראשו ואשמו', וגם קרבן אינו מביא רק כשמשלם **בראשו**, שיהא ממון המשתלם בראש (בלי כפל), ואם כן אם גנב ובאו עדים, שמשלם הכפל, גם קרבן אינו מביא, עיין שם.

ולפי זה מבואר שמה שאמרו **את** הפסיק הענין אינו אלא אליבא דרבנן, אבל לפי ר' שמעון אין **את** מפסיק הענין, מדכתיב **ואת**.

אכן צריך ביאור לפי ר' שמעון אמאי היה צריך לכתוב **ואת**, שלא לכתוב לא 'את' ולא הוא"ו (דואת), דאם לא כתב **ואת** שוב אינו צריך לערבו.

ונראה שבהכרח צריך לומר שבעצם **את** מפסיק הענין, רק לא לגבי חיוב חומש, אלא לדבר אחר, והיינו אף שאינו חייב אלא כשיש **בראשו**, מכל מקום שאני תשלומין של קרבן מתשלומין של חומש.

ונראה שהנפקא מינה הוא, שהחיוב קרבן הוא לגבוה, מה שאין כן החיוב של קרן וחומש הוא להדיוט, ועיין שם.

והנה כל זה הוא אליבא דר' שמעון, ועולה מזה דר' שמעון סבירא ליה שצריך הפסק בין חיוב לגבוה לחיוב להדיוט, ונראה שר' שמעון לשיטתיה אזיל, דהנה איתא בירושלמי (פרק קמא דברכות), שר' שמעון קאמר שאילו היה במתן תורה היה מבקש שתי פיות, אחד לדברי תורה 'ואחד לדברים בטלים', (ועיין שם שמבואר שדברים בטלים היינו תפילה⁷), ומבואר גם כאן שאליבא דר' שמעון צריך להבדיל בין צורך גבוה (תורה) לצורך הדיוט (תפילה), ודו"ק.

ובאופן אחר נראה דהנה מצינו שתיבת **את**, יש לו ב' משמעויות⁸, או מלשון עם (כמו אתו עמו), או שזה יתור לשון ולדרשא קאתי, והנה באופן זה מצינו שחז"ל דרשו **את** לרבות, (עיין בבא קמא מ"א:), ועוד).

ונראה שבזה פליגי רבנן ור' שמעון, שלפי ר' שמעון, שצריך תיבת **את** כדי להפסיק בין חיוב לגבוה לחיוב להדיוט, אם כן אין **את** מיותר כלל, ושפיר נכתב **את** לגופו, ופירושו עם, דהיינו עם הקרן והחומש יביא גם קרבן איל תמים לה', אבל לרבנן, דאפשר לכלול חיוב לגבוה עם חיוב להדיוט ביחד, אם כן אין צורך בהפסק בין חומש לקרבן, ואם כן תיבת **את** מיותר הוא, וצריך לומר שתיבת **את** בא לדרשא, והיינו מה שדורשין כאן **את** שמרבה קרבן אף כשאין הממון משתלם בראש, ועי'.

(7) וי"ל שנקראים הכי משום שמתפלל על דברים של עוה"ז שעומד ליבטל עיין שם ועי' שבת (י"א).
(8) ועי' מש"כ פר' תצוה, ועוד.

(5) רק דלר"ג יש תקנה גם לגבי עופות, עי' כריתות, ודו"ק.

(6) והא דמצינו גם במצורע לשון **לא תשיג ידו**, אף דשם יש גם חטאת, מ"מ יש שם גם עולה, ודו"ק.

הגליון השבוע נתרם
לע"נ הרה"ח ר' פסח בן הרב חיים הלוי זצ"ל
במלאות שנה לפטירתו
ת.נ.צ.ב.ה.

הוצאות הגליון השבוע נתרמו
לע"נ הרב אהרן יוסף ב"ר מאיר זצ"ל
במלאות השלושים להסתלקותו בר"ח אדר
ת.נ.צ.ב.ה.